

Крамська З.М.

доктор філософії,

в.о. директора

Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний

фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка

Черкаської обласної ради»

СТОРИТЕЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

***Анотація.** У статті розглянуто сторітелінг як сучасний інструмент підвищення ефективності освітнього процесу та виховної роботи. Наголошено на тому, що сторітелінг є потужним засобом залучення уваги здобувачів освіти, сприяє емоційному залученню та мотивації, а також допомагає формувати ключові цінності та життєві орієнтири. Визначено основні принципи та підходи до використання сторітелінгу у навчанні та вихованні, що сприяють формуванню креативного мислення, розвитку комунікативних навичок і навичок критичного мислення.*

***Ключові слова:** сторітелінг, освітній процес, виховання, креативне мислення, комунікативні навички, мотивація, педагогічний потенціал.*

***Kramska Z. Storytelling as a tool for enhancing the effectiveness of education and upbringing.** The article examines storytelling as a modern tool to enhance the effectiveness of the educational process and upbringing practices. It emphasizes that storytelling is a powerful means of capturing students' attention, fostering emotional engagement and motivation, and aiding in the formation of core values and life orientations. The main principles and approaches to the use of storytelling in education and upbringing are defined, promoting the development of creative thinking, communication skills, and critical thinking.*

***Key words.** storytelling, educational process, upbringing, creative thinking, communication skills, motivation, pedagogical potential.*

Актуальність. У сучасному освітньому середовищі сторітелінг стає все більш популярним методом навчання та виховання. Цей підхід

базується на використанні історій, розповідей та наративів для досягнення певних навчальних цілей та формування цінностей здобувачів. Історії привертають увагу, активізують уяву та емоційну зв'язаність, що робить їх ефективним засобом засвоєння знань та розвитку особистості.

Наукові дослідження підтверджують, що сторітелінг в освіті може стимулювати інтерес здобувачів освіти, поліпшувати їхнє розуміння матеріалу та сприяти розвитку ключових навичок, таких як критичне мислення, емпатія та спілкування. Аналіз теорій сторітелінгу, таких як структурні елементи оповіді, роль героя, конфлікт і розв'язання, дозволяє зрозуміти, як ці аспекти можуть бути використані для досягнення навчальних цілей. Дослідження практичних прикладів сторітелінгу в освіті показує його успішне застосування в різних предметних галузях та вікових групах здобувачів. Від розповідей у формі казок для молодших школярів до використання літературних творів для аналізу та обговорення у середній та старшій школі, сторітелінг стає потужним інструментом для активного залучення здобувачів до освітнього процесу.

Деякі вчені, які займалися дослідженням сторітелінгу як інструменту підвищення ефективності навчання та виховання. Так, наприклад, Горошкіна О.М. та Голуб Н.Б. розглядали сторітелінг на уроках української мови та звертались до проблеми дидактичної номінації, Грицак Н. досліджувала сторітелінг як інструмент формування професійно-мовленнєвої компетентності здобувачів вищої освіти. Зіненко О. аналізувала візуальний сторітелінг як інструмент меїдаграмотності, а Саєнко Н. досліджувала питання використання методу сторітелінгу на заняттях з іноземної мови в технічному ЗВО. Як бачимо, дане питання актуальне та потребує додаткового вивчення та аналізу.

Метою статті є аналіз можливостей застосування сторітелінгу як інструменту підвищення ефективності навчання та виховання в освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу. Спілкування через історії, відоме як сторітелінг, є одним з найдавніших методів передачі знань та цінностей, який не тільки залишає слід у пам'яті, але й активно впливає на процеси навчання та виховання. В останні роки сторітелінг здобув популярність як ефективний педагогічний інструмент як у навчальних, так і виховних

контекстах. Отримання глибшого розуміння ролі сторітелінгу в освіті та надання практичних порад щодо його використання допоможе вчителям та вихователям створити стимулююче та ефективне середовище для навчання та виховання здобувачів освіти [1, с. 71].

Дослідження ролі сторітелінгу в підвищенні ефективності навчання та виховання може бути проведене за допомогою різних методів, які дозволять отримати об'єктивні дані та аналізувати їх результати: анкетування, спостереження, групові обговорення, контентний аналіз. Розуміння потенціалу сторітелінгу в освіті може допомогти вчителям та вихователям ефективніше спілкуватися зі здобувачами, стимулювати їх інтерес до навчання та виховувати ключові навички та цінності. Такий підхід не лише збагачує освітній процес, але й сприяє глибокому засвоєнню матеріалу та розвитку критичного мислення та творчого потенціалу здобувачів. Одним із основних переваг сторітелінгу є його здатність стимулювати інтерес здобувачів освіти до навчання [2, с. 97]. Історії захоплюють увагу та створюють емоційне зв'язання, що робить процес навчання більш захоплюючим та ефективним.

Сторітелінг сприяє розвитку учнівської уяви та критичного мислення, оскільки вони активно залучаються до аналізу сюжетів, персонажів та конфліктів. Навички, отримані через використання сторітелінгу, також можуть бути використані в різних сферах життя здобувачів. Вони вчаться ефективно висловлювати свої думки та ідеї, розвивають спроможність співпрацювати та розв'язувати проблеми, а також формують свої цінності та переконання через аналіз моральних проблем, які виникають у ході історій. Сторітелінг дозволяє створити емоційне зв'язування між викладачем (або розповідачем) і аудиторією. Історії можуть викликати сміх, захоплення, смуток або навіть страх, що допомагає аудиторії легше засвоювати інформацію або уроки. Гумористичні елементи в історії можуть розслабити аудиторію, зробити матеріал більш доступним і легким до сприйняття. Коли люди сміються разом, вони створюють позитивне спільне враження, що допомагає зміцнити емоційний зв'язок. Цікава історія може захопити увагу аудиторії, занурюючи їх у світ фантазії або пригод.

Люди, які зацікавлені, зазвичай більше уважно слухають і краще засвоюють інформацію. Історії, які викликають смуток або страх, можуть викликати сильні емоції, які роблять матеріал більш запам'ятовуваний.

Аудиторія може більше відчувати емоційний зв'язок з історією і тим самим легше запам'ятовувати ключові моменти чи уроки. Емоційне зв'язування через сторітелінг допомагає створити сприятливу атмосферу для навчання та засвоєння нових ідей, оскільки воно робить процес більш відкритим, цікавим і запам'ятовуванням [3, с. 48].

Коли заняття або концепції вплітаються в історії, вони стають більш доступними та зрозумілими. Люди легше запам'ятовують інформацію, яка була представлена у формі історії. Інтеграція цінних уроків у форму історій робить навчальний матеріал більш доступним і зрозумілим для аудиторії. Концепції або уроки, які представлені у формі історій, часто стають більш конкретними і спрощеними для розуміння. Замість абстрактних понять люди можуть побачити, як ці ідеї втілюються у конкретних ситуаціях та діях персонажів.

Як вже згадувалося, емоційне зв'язування через історії допомагає засвоювати інформацію. Коли заняття вплітаються у відчутні та цікаві історії, вони стають більш запам'ятовуваними, оскільки аудиторія відчуває емоційний зв'язок з ними. Історії можуть створювати сильніше враження і залишати більший слід в пам'яті. Коли люди асоціюють заняття з цікавими та запам'ятовуваними історіями, вони більш схильні згадувати ці заняття в майбутньому. Сторітелінг як метод представлення навчальних матеріалів сприяє не лише легшому їх засвоєнню, але й підвищує ефективність запам'ятовування та розуміння.

Через аналіз сюжету та персонажів здобувачі освіти можуть розвивати своє критичне мислення, розуміючи причинно-наслідкові зв'язки та діючи як умовні детективи, розкриваючи сутність інформації. Сторітелінг може сприяти розвитку критичного мислення, особливо через аналіз сюжету та персонажів. Здобувачі освіти можуть вивчати сюжети історій, розуміючи, як дії та рішення персонажів призводять до певних наслідків, що дозволить їм розвивати вміння виявляти причинно-наслідкові зв'язки в реальному житті та ухвалювати обґрунтовані рішення [4, с. 119].

Вивчення характерів персонажів дозволяє здобувачам розуміти різні мотивації, цінності та психологічні аспекти. Це сприяє розвитку емпатії та здатності розуміти різні точки зору. Історії часто містять конфлікти та складні ситуації, які потребують розв'язання. Здобувачі можуть використовувати критичне мислення для аналізу цих проблем та

пошуку шляхів вирішення. Аналізуючи сюжет та поведінку персонажів, здобувачі можуть виявити глибинні значення та основні теми історій, що допомагає їм розуміти ключові поняття та витягувати важливі висновки. Через сторітелінг здобувачі освіти можуть розвивати своє критичне мислення, сприймаючи історії як відкриті для аналізу лабораторії, де вони можуть вивчати різні аспекти людської поведінки та розвивати свої когнітивні навички.

Слухаючи або створюючи історії, люди активізують свою уяву та творчі здібності, що допомагає розвивати навички проблемного мислення та здатність шукати альтернативні рішення. Сторітелінг може стимулювати уяву та творчість, що сприяє розвитку навичок проблемного мислення та здатності шукати альтернативні рішення. Коли люди створюють свої власні історії, вони активізують свою уяву та творчість. Такий підхід може включати розробку персонажів, винаходження сюжетних поворотів та створення цікавих ситуацій [5, с. 42].

Під час прослуховування історій або їх читання люди часто уявляють собі події, місця та персонажі. Аналізуючи історії, люди можуть вивчати різні літературні техніки, такі як конфлікт, розвиток сюжету та характери персонажів. Історії часто містять складні проблеми, для яких потрібно знаходити різні варіанти вирішення. Сторітелінг дійсно може сприяти розвитку уяви та творчих здібностей, що є важливими компонентами проблемного мислення та здатності до пошуку нових інноваційних рішень.

Спільне переживання історій сприяє формуванню міжособистісних зв'язків. Взаємодія навколо історій може сприяти розвитку емпатії та розумінню точок зору інших людей, формуванню міжособистісних зв'язків та розвитку емпатії. Коли люди слухають або розповідають історії разом, вони діляться емоційним досвідом. Це може створити спільне відчуття співпереживання, що підсилює зв'язок між ними. Історії часто відображають різні перспективи та особливості персонажів. Коли люди обговорюють історії разом, вони можуть розуміти точки зору інших людей та розвивати емпатію до їхніх почуттів та переживань [7, с. 44].

Обговорення історій створює можливість для взаємодії та обміну думками, що сприяє розвитку спільної свідомості та формуванню взаємоповаги між учасниками. Історії можуть слугувати прикладом для

навчання соціальних навичок та міжособистісної взаємодії. Люди можуть вчитися, як вирішувати конфлікти, співпрацювати та виражати свої почуття на основі того, як це роблять персонажі в історіях [8, с. 210].

Сторітелінг, або мистецтво розповіді історій, виявляється не менш ефективним методом навчання та виховання для дорослої аудиторії. Навіть у дорослому віці люди залишаються відкритими для навчання, а сторітелінг може стати потужним інструментом для засвоєння нових знань та цінностей. Історії можуть привернути увагу дорослих, які можуть виявляти зацікавлення в слуханні або розповіданні цікавих та відчутних історій. Через історії дорослі можуть вивчати нові погляди, ідеї та концепції, що сприяє розширенню їхнього розуміння світу навколо них. Історії можуть стимулювати емоційне зв'язування і співпереживання, що сприяє розвитку емпатії та розумінню точок зору інших людей. Через аналіз сюжету та персонажів дорослі можуть розвивати своє критичне мислення та вміння аналізувати складні ситуації [6, с. 112].

Історії можуть передавати важливі життєві уроки, сприяючи формуванню цінностей та моральних принципів у дорослих. Сторітелінг може бути потужним інструментом для сприяння міжособистісним відносинам, розвитку емпатії та підтримки здорового комунікаційного середовища. Результати дослідження показують, що сторітелінг може значно покращити ефективність навчання та виховання. Він стимулює інтерес здобувачів, сприяє їхньому емоційному зв'язку з навчальним матеріалом та сприяє розвитку критичного мислення, емпатії та соціальних навичок. За допомогою сторітелінгу можна створити емоційне зв'язування з аудиторією, активізувати увагу та зацікавлення, розвинути критичне мислення та емпатію, а також передати важливі життєві цінності. Сторітелінг сприяє кращому запам'ятовуванню і засвоєнню інформації, оскільки він активізує різні аспекти мозкової діяльності та створює емоційне зв'язування з матеріалом. Крім того, він стимулює творчість, сприяє розвитку соціальних навичок та сприйняттю різноманітних культурних аспектів [9, с. 41].

Отже, використання сторітелінгу у навчанні та вихованні може бути рекомендовано як ефективний підхід, що сприяє глибшому розумінню матеріалу та розвитку різноманітних аспектів особистості. Подальші дослідження можуть допомогти розкрити ще більше потенціалу цього

методу та виявити його оптимальні варіації для різних категорій аудиторії.

Література

1. Гладких Г. В., Шарова Т. М. Організація самостійної діяльності здобувачів вищої освіти засобами ІКТ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Т. 2, № 69. С. 70–74.
2. Горошкіна О. М., Голуб Н. Б. Сторітелінг на уроках української мови: до проблеми дидактичної номінації. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2021. № 3.47. С. 97–103.
3. Грицак Н. Сторітелінг як інструмент формування професійно-мовленнєвої компетентності здобувачів вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2023. № 8(216). С. 48–52.
4. Землянська А. В., Шарова Т. М., Шаров С. В. Аналіз навчального плану бакалавра спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологія. 2019. № 8(76). С. 119–122.
5. Зіненко О. Візуальний сторітелінг як інструмент медіаграмотності. *Збірник статей Восьмої міжнародної науково-методичної конференції «Критичне мислення в епоху токсичного контенту»*. Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2020. С. 42–44.
6. Крамська З. М., Галузінська М. І. Педагогічна майстерність викладача вищої школи. Навчально-методичний посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. 238 с.
7. Лугова Т. Наратив та сторітелінг в знанієвій структурі навчально-ділової відео гри як чинники синергії інформаційних технологій та духовно-орієнтованої педагогіки. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*. 2020. № 8. С. 42–59.
8. Саєнко Н. Використання методу сторітелінгу на заняттях з іноземної мови в технічному ЗВО. *Вісник Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2020. № 91. С. 210–215.
9. Шаров С., Шарова Т. Використання масових відкритих онлайн-курсів для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. *Нова педагогічна думка*. 2022. № 1(109). С. 39–43.